

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

ВІСНИК

ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

Серія: «Економічні науки»

5/2010

Львів
2010

Міністерство освіти і науки України

Львівський інститут економіки і туризму

ББК 65
В 53

Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст] : зб. наук. ст. / М-во освіти і науки України. Львів. інст-т економіки і туризму ; [редкол. : І. О. Бочан та ін.]. — Львів : ЛІЕТ, 2010. — № 5. — 328 с : іл., табл. — 300 пр. — ISBN 978-966-2400-05-2.
Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism [Text] : collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism ; [editor-in-chief Bochan I.O.]. — Lviv : LIET, 2010. — # 5. — 328 p.

Висвітлюються актуальні питання теоретичних і прикладних аспектів економіки, розвитку туристичної індустрії в Україні і, зокрема, в Західному регіоні; аналізуються підходи до створення туристичного продукту й організації спеціальних видів туризму. Особлива увага звертається на вивчення краєзнавства, екологічного супроводу туристичної діяльності та підготовки фахівців для даної галузі.

Для фахівців туристичної галузі, науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів навчальних закладів туристичного профілю.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of tourist sphere, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Бочан І. О., д. е. н., професор — головний редактор;
2. Берест Р. Я., к. і. н., доцент — заступник головного редактора;
3. Білонога Ю. Л., д. т. н., в. о. професора;
4. Бомба М. Я., д. с.-г. н., професор;
5. Буряк П. Ю., д. е. н., професор;
6. Васильчак С. В., д. е. н., професор;
7. Доманцевич Н. І., д. т. н., в. о. професора;
8. Жук Ю. Т., д. т. н., професор;
9. Задорожний І. М., к. т. н., професор;
10. Лацик І. П., к. е. н., доцент;
11. Лихолат С. О., к. е. н., доцент;
12. Майкова С. В., к. т. н., доцент;
13. Майовець Є. Й., д. е. н., в. о. професора;
14. Майор О. В., к. е. н., доцент;
15. Михасюк І. Р., д. е. н., професор;
16. Параняк Р. П., д. с.-г. н., професор;
17. Реверчук С. К., д. е. н., професор;
18. Сокіл В. В., д. філол. н., професор;
19. Тринько Р. І., д. е. н., професор, академік УААН;
20. Муравська С. В., к. і. н., доцент — відповідальний секретар

Рекомендовано до друку
вченою радою Львівського інституту
економіки і туризму (протокол № 4 від 02.07.10)

ISBN 978-966-2400-05-2

© Львівський інститут
економіки і туризму, 2010
© Автори статей, 2010

ЗМІСТ

Розділ 1. ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

<i>Саницька А. О., Ташиак М. С.</i> Зародження мір довжини, ваги та об'єму на теренах Західної України	9
<i>Коркуна Н. М., Цегелик Г. Г.</i> Використання часових трендів для аналізу і прогнозування динаміки валового внутрішнього продукту у розрахунку на одну особу у деяких країнах ЄС та Україні	15
<i>Штангрет А. М., Котляревський Я. В.</i> Загроза як ключовий елемент системи безпеки	20
<i>Лацик І. П.</i> Економічна безпека в контексті національної безпеки України	27
<i>Миськів Г. В., Свіжович Ю.</i> Динаміка інфляційних процесів та антиінфляційні заходи в Україні у 2007–2010 роках	32
<i>Лиса О. В., Крип Г. М., Андрушко Р. П.</i> Аудиторський контроль в системі заходів протидії і легалізації економіки	38
<i>Гальків Л. І.</i> Соціальні стандарти в Україні та їх вплив на людський капітал	44
<i>Фурсіна О. В.</i> Інноваційна сприятливість як фактор регіонального розвитку	51
<i>Савицька О. П., Савицька Н. В.</i> Інвестиційна привабливість Львівщини в умовах розвитку національної економіки	55
<i>Барна М. Ю.</i> Теоретико-методичні засади розвитку конкуренції і конкурентного середовища в сфері торгівлі	62

Розділ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

<i>Мицак А. П.</i> Функції митних органів України в сучасних економічних умовах	66
<i>Зінь Л. М., Капачіла В. І.</i> Зміст анімаційних програм у молодіжному туризмі	70
<i>Бойко М. Г.</i> Формування національного туристичного бренду в умовах підготовки до проведення ЄВРО–2012 в Україні та Польщі	74
<i>Кудла Н. С., Клок Н. В.</i> Вплив популяризації та інформації на розвиток сільського туризму	78

Розділ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Біль М. М., Гринькевич О. С.</i> Розвиток туризму в Україні у контексті реформування соціально-трудова відносин	84
<i>Васильчак С. В., Франчук В. І.</i> Шляхи забезпечення безпеки розвитку підприємств готельного та ресторанного бізнесу	89
<i>Дідович І. І., Сенько Ю. В.</i> Використання туристично-інформаційного центру (ТІЦ) для підвищення конкурентоспроможності туристичних фірм	94
<i>Городня Т. А.</i> Тенденції розвитку індустрії туризму	101
<i>Батьковець Г. А., Заяць Н. О.</i> Застосування маркетингового інструментарію в управлінні туристичними підприємствами	106

<i>Микійчук М. М., Сусол Н. Я.</i> Сільський туризм: типізація, категоризація та маркування у контексті сучасних ринково-економічних умов	112
<i>Крапівіна Г. О.</i> Людські ресурси та їх мотивація у волонтерстві	117
<i>Ільканич К. І., Ільканич В. Ю.</i> Шляхи використання інноваційних інформаційних систем та технологій в туристично-інформаційних центрах	124
<i>Свелеба Н. А., Бігус М. М.</i> Дослідження економічної доцільності від проведення великомасштабних спортивних подій	128
<i>Клим Н. М., Мелех Г. М.</i> Реінжиніринг бізнес-процесів в діяльності підприємств туристичного бізнесу: зарубіжний досвід та вітчизняні перспективи впровадження	136
<i>Пересічний М. І., Магалецький А. В.</i> ЄВРО–2012 як соціально-економічний фактор динамічного розвитку готельного господарства в Україні	143
<i>Михайліченко Г. І.</i> Туристичний продукт івентивного туризму: обґрунтування мережі маршрутів подорожей	147

Розділ 4. КРАЄЗНАВСТВО, КУЛЬТУРА І ТУРИЗМ

<i>Юнко М. М.</i> Концептуальні засади виховання у творчості Олега Ольжича як підвалини формування сучасної стратегії національного виховання	152
<i>Вісин В. В.</i> Культурно-просвітницька діяльність українських кооперативів у волинському воєводстві в 20–30-х роках ХХ ст.	157
<i>Мартинюк Я. М.</i> Участь органів самоврядування в розбудові міст Волинського воєводства (1921–1939 рр.)	163
<i>Муравська С. В., Бендюк М. М.</i> Національні особливості поєднання туризму та освіти (на прикладі м.Острог Рівненської області)	168
<i>Вентка Р. А., Стоколос-Ворончук О. О.</i> Студентський рух у Галичині наприкінці ХІХ — початку ХХ ст., та участь у ньому М. Галущинського	174
<i>Шкляєва Н. В., Николок Т. В.</i> Краєзнавчі мотиви народної топонімічної прози Західного Полісся	180
<i>Василишин О. М.</i> Історія смт. Немирів (Яворівського району Львівської області) у контексті санаторно-курортної сфери Львівщини	187
<i>Берест Р. Я.</i> Професійні спілки Західної України в період існування ЗУНРу	193
<i>Лазарович Н. В.</i> «Технологічне розширення» людини у інформаційних вимірах «глобального села» (за Г. М. Маклюеном)	199
<i>Бегей О. І.</i> Християнство та ірраціональність у сучасній культурі	206
<i>Луцько Є. А.</i> Чумацькі пісні Надсяння у фольклорно-краєзнавчому аспекті	211
<i>Вісин В. В., Вісина Т. М.</i> Кооперативні традиції у пропагандистській діяльності «Ревізійного Союзу Українських Кооперативів» у 20–30-х роках ХХ ст.	219
<i>Забілий Р., Цимбала О.</i> Музей «національної пам'яті» (Про Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»)	223

Розділ 5. РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ І РЕАБІЛІТАЦІЯ

<i>Бочан І. О., Цимбалюк М. Ф.</i> Санаторно-курортна індустрія Львівщини і її діяльність	228
<i>Івашків Л. Я.</i> Сучасний погляд на функціональні інгредієнти оздоровчих продуктів харчування	233

<i>Павлишин М. Л., Сенік Л. Я.</i> Актуальні проблеми виробництва фасованих мінеральних вод в Україні	238
<i>Замрій О. М., Микитів Н. С.</i> Вплив пакувальних матеріалів і тари на формування похідного раціону туристів	243
<i>Пітин М. П., Шай О. К.</i> Правила безпеки при проведенні туристичних походів	250
<i>Біла Т. П.</i> Приміський туризм Львова: сучасний стан та перспективи розвитку	254
<i>Кучинська І. В., Любинець І. П.</i> Рекреація і туризм у Яворівському національному природному парку	261

Розділ 6. ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИНДУСТРІЇ ТА ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЇ

<i>Караван Ю. В., Ташак М. С.</i> Використання та рециклінг синтетичних матеріалів	270
<i>Бомба М. І., Бомба М. Я.</i> Екологічно безпечна продукція як важлива складова здорового харчування та продовольчої безпеки України	281
<i>Рутинський М. Й., Паньків Н. М.</i> Основні риси розбудови міжнародного готельного бізнесу у XIX–XXI століттях	288
<i>Українець Л. А., Лесів М. М.</i> Аналіз впливу агротуризму на розвиток інфраструктури сільських територій на прикладі Польщі	293
<i>Мальська М. П.</i> Просторова система туристичних послуг Львівської області	299

Розділ 7. АУДИТОРІЯ

<i>Бомба М. Я.</i> Болонський процес: реалії та перспективи розвитку вищої освіти в Україні	303
<i>Бочан І. О.</i> Про роль товарознавця-експерта як ключової посади в митних службах України	310
<i>Баглай О. І, Матвій-Лозинська Ю. О.</i> Особливості інтегративного навчання іноземних мов майбутніх фахівців сфери туризму	314
<i>Баглай О. І.</i> Педагогічні умови інтеграції технологій навчання іноземної мови студентів вищих навчальних закладів	319

Розділ 8. ПОДІЇ. ІНФОРМАЦІЯ. РЕЦЕНЗІЇ

<i>Муравська С. В.</i> Науково-практична конференція «Туризм і рекреація: стратегія розвитку напередодні Євро-2012»	325
---	-----

УДК 069.02:929

Забілий Р. В., Цимбала О. С.

**МУЗЕЙ «НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ»
(Про Національний музей-меморіал
жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького»)**

У статті охарактеризовано новостворений у Львові Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького». Розкрито зміст трьох сюжетних ліній, представлених в експозиції музею-меморіалу (історія споруди, в'язничний побут, масові розстріли наприкінці червня 1941 р.). Окреслено основні напрямки його діяльності. Проаналізовано роль і значення музею у формуванні національної пам'яті через висвітлення трагічних подій, що мали місце у «Тюрмі на Лонцького» впродовж всього періоду її функціонування.

Ключові слова: музей, меморіал, експозиція, експозиційний зал, виставка, «в'язні сумління», національна пам'ять, окупаційний режим, тоталітарно-репресивна система.

«Цей меморіал — згадка про минуле,
але він дивиться у майбутнє,
щоб ніколи шизофренія —
расова, національна чи то партійна —
не охопила людство»

Ірина Калинець [2]

Будівля на стику вулиць Бандери, Коперника та Брюллова у Львові привертає увагу перехожих довершеністю неоренесансних форм, що приховують заграбовані вікна та забуту трагедію народу. Вже більше року у стінах колишньої в'язниці функціонує Національний музей-меморіал жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького». Його внутрішнє облаштування достовірно передає атмосферу катівні політичних в'язнів, створену тут ще польським окупаційним режимом (1918–1939), а пізніше двома наймогутнішими тоталітарними системами ХХ ст. — радянською та нацистською. Особливість функціонування в'язниці — цілеспрямоване її використання окупантами, як інструменту для придушення прагнень українського народу до творення власної незалежної держави. Щоби увіковічнити пам'ять учасників визвольного руху та жертв комуністичних репресій, сприяти консолідації нації й було прийнято рішення створити у мурах колишньої в'язниці музей «національної пам'яті». Так, 28 червня 2009 р. спільними зусиллями Центру досліджень визвольного руху і Служби безпеки України, за підтримки громадськості Львова, відкрито перший етап експозиції Меморіалу [5]. Дату обрано не випадково — це час вшанування пам'яті тисяч «в'язнів сумління», знищених тут радянською владою наприкінці червня 1941 р.

Початкову експозицію Меморіалу «Тюрма на Лонцького» розташовано на першому поверсі будинку. Вхід до Меморіалу відкрито з вулиці Брюллова (колишня Лонцького), через який сюди потрапляли арештовані. В експозиції розкрито три сюжетні лінії: історія споруди, в'язничний побут та масові розстріли наприкінці червня 1941 р.

Звертаючись до історії будівлі, варто зазначити, що вона має понад 120-річну історію. При плануванні Львова у ХІХ ст. цей район займав важливе військове значення. У 1889–1890 рр. на розі вулиць Леона Сапіги (суч. вул. С. Бандери), Лонцького (суч. вул. К. Брюллова) та вул. М. Коперника (назва не змінювалася) було зведено комплекс споруд військового призначення — казарми для жандармерії. Архітектором цього комплексу виступив Ю. К. Яновський, який спроектував його у характерному для

того часу неоренесансному стилі. Під час австрійського панування у приміщеннях будівлі не було та не планувалося жодних закладів карно-слідчого чи в'язничного характеру. Вперше тут постала в'язниця за часів польської окупації (1918–1939). З боку вул. Лонцького офіційно перебував штат ІV відділу Головної комендатури польської державної поліції, до повноваження якого входили обов'язки боротьби проти організацій антидержавного спрямування, таких як ОУН та КПЗУ. Так, негласно тут було створено тюрму для політичних в'язнів [4].

За часів першої радянської окупації (1939–1941) у будівлі організовано найбільшу в'язницю у місті — № 1, розміщено в'язничне відділення управління НКВД Львівської області та саме управління. Під час нацистської окупації (1941–1944) тут діяла слідча тюрма гестапо. У роки повторної радянської окупації (1944–1991) будівля використовувалася як слідча в'язниця карально-репресивних структур СРСР (НКВД, МГБ, МВД, КГБ). Впродовж 40-50-х рр. вона була центром боротьби радянської влади з партизанськими формуваннями ОУН-УПА [6]; у наступні десятиліття — осередком боротьби проти «інакомислячих» — шістдесятників, дисидентів. Зокрема, у той час через «Тюрму на Лонцького» пройшли такі відомі постаті як Юрій Шухевич (син Романа Шухевича), подружжя Ірина та Ігор Калинці, Іван Гель, В'ячеслав Чорновіл та інші [2]. Після проголошення незалежності України було ліквідовано КГБ, а в'язницю використовували для потреб слідчого ізолятора у кримінальних справах до 1996 року. До сьогодні у частині приміщень розташовується міське управління міліції та архів СБУ [4].

Загалом приміщення в'язниці, її екстер'єр та інтер'єр збереглися у бездоганному стані. Велика кількість автентичних артефактів дають змогу якнайкраще представити другу сюжетну лінію експозиції музею, а саме в'язничний побут. Слід зазначити, що за часів незалежності тут не здійснювалося ніяких реконструкцій чи перебудов, окрім невеликих поточних ремонтів комунікацій. Тому зараз приміщення є практично таким самим, якою була тюрма у часи радянської влади. Вона складається з трьох поверхів та підвалу. На кожному поверсі розміщені в'язничні камери, причому у правому крилі будівлі розташовані одиночні камери — карцери, а у лівому — багатомісні. Всі камери зберегли оригінальні двері зі старими замками-засувами і спеціальними віконцями для передачі в'язням їжі та нагляду за ними [4].

Збереглися тут і технологічні «нововведення» КГБ у 60-х рр. ХХ ст. Так, у коридорах на стінах на відстані від 1,2 до 2,5 метра можна побачити кнопки дзвінків для здійснення тривоги при ексцесах. Біля сходових майданчиків між поверхами було встановлено залізні двері-грати, що автоматично зачинялися та відчинялися.

Окремої уваги заслуговує внутрішнє велике подвір'я в'язниці. У ньому з боку вул. Брюллова розміщена головна брама колишньої в'язниці, через яку відбувалося ввезення та вивезення в'язнів. Збоку від брами розташовувався дворик для прогулянок в'язнів, що прилягав до будівлі тюрми.

Сьогодні частину в'язничних приміщень облаштовано в експозиційні зали, які відтворюють реалії перебування в'язнів на Лонцького. До огляду підготовані: пропускний пункт, тюремні камери, кабінет слідчого, фотолабораторію. Власне через колишній пропускний пункт відвідувачі потрапляють до музею. А колись сюди приходили люди з надією передати посилку чи отримати хоч якусь звістку про рідних. У в'язниці завжди панував суворий режим: обмеження в отриманні харчів та предметів першої необхідності, обмеження у листуванні та у відвідуваннях.

У коридорах вмонтовано стенди, на яких представлено історію будівлі, прізвища частини розстріляних в'язнів та тексти документів, які регламентували перебування в цій катівні у різні періоди.

Серед тюремних камер, в яких відтворено умови в'язничного побуту, на окрему увагу заслуговує т. зв. «камера смертників» — у ній в'язні очікували на виконання вироку, яким нерідко був розстріл. З метою відтворення історичного тла найтрагічнішого періоду в історії «тюрми на Лонцького» — радянської окупації — в окремому залі представлені репродукції пропагандистських плакатів того часу, на фоні яких лунають записи пісень на кшталт «Широка страна моя родная». Цей зал демонструє різкий контраст офіційної пропаганди із реальним життям в СРСР, зокрема на прикладі умов перебування ув'язнених.

Окремий експозиційний зал присвячено о. Миколі Хмільовському — Голові підпільної УГКЦ та членові УГВР, який свого часу перебував «на Лонцького». У цьому залі можна простежити життя та діяльність окремо взятого політв'язня тюрми крізь призму його кримінальної справи.

Увагу відвідувачів привертає й імпровізований кабінет слідчого, в якому цілодобово проводили допити ув'язнених із застосуванням тортур, складали протоколи тощо. Зберігає автентичне оформлення і фотолабораторія. Тут експонується фіксатор для виготовлення спецсвітлин (дві фотокартки арештованого у профіль та анфас), що підшивалися до кримінальної справи, а також відтворено темну кімнатку для проявлення плівок.

Доступними для огляду є приміщення санзони. З жахом можна уявити собі нелюдські санітарно-гігієнічні умови утримання в'язнів. У коридорах розміщено вмивальники ще з польських часів. До камер вода не подавалася. Вмиватись в'язнів приводили раз на тиждень, а купатися дозволяли один раз на вісім місяців. І хоч одяг періодично дезінфікували парою, тут бували часті епідемії. Так, взимку 1942–1943 рр. неприпустимі побутові умови викликали появу тифу, який швидко розповсюдився серед ув'язнених. Гестапо боролось з тифом суто гітлерівським методом — інфікованих людей розстрілювали, а ще здорових — висилали до концентраційних таборів. А оскільки дезінфекцію у приміщеннях не проводили, тифозні воші залишалися, а епідемія лютувала й надалі. Добре збережене автентичне приміщення в'язниці дозволяє максимально точно відтворити непрості умови утримання політичних в'язнів, з якими завзято і жорстоко боролися загарбники.

Третя, основна сюжетна лінія експозиції відображає найкривавішу сторінку в історії тюрми — масові розстріли кінця червня 1941 р. З окупацією Львова радянськими військами у 1939 р., тюрма на Лонцького, 1, була переповнена «в'язнями сумління» — громадянами Західної України, колишньої Польщі — «ворогами радянської влади». Згідно архівних даних ГАРФ, на 10. 06. 1941 р. у в'язниці НКВС №1 м. Львова, при ліміті 1500 осіб, перебувало 3638 затриманих. Арештовані зазнавали нелюдських катувань.

На початку німецько-радянської війни, 22 червня 1941 р., не маючи можливості евакуювати людей із тюрем, НКВД почало розстрілювати політв'язнів, які мали смерті вироки чи великі терміни покарання. Слідом за ними знищували ще незасуджених арештантів. На виконання письмового розпорядження наркома внутрішніх справ СРСР Л. Берії, засуджені кримінальні злочинці були відпущені, а інших в'язнів «евакуйовано по першій категорії» — розстріляно. Таким чином, впродовж 23–28 червня 1941 р. у Львові було знищено близько 4000 осіб, з них у в'язниці № 1 (на Лонцького) — 1681 особа. Окрім українців, серед загиблих були поляки, євреї та представники інших національностей.

Тіла зі слідами жаклих катувань залишали гнити поруч з живими людьми у камерах та підвалах, інших загиблих — захоронили у трьох могилах у внутрішньому дворі в'язниці. Частина замуrowаних та забетонуваних останків з санітарних міркувань до сих пір залишаються на території в'язниці.

Німецькі окупаційні війська, після встановлення влади у місті, з пропагандистською метою продемонструвати світовій громадськості жахіття радянської влади, органі-

зували ексгумацію тіл загиблих у в'язниці «на Лонцького». У період з 30 червня до 1 липня відкрили доступ до тюрми в межах зовнішнього подвір'я і дозволили громадянам серед вимордуваних до невпізнання тіл розшукати своїх близьких, щоб поховати. Тіла зі слідами мордувань виносили з камер, підвалів, виймали зі свіжозасипаних ям на подвір'ї в'язниці. До цих робіт було примусово залучено єврейське населення міста, яке, згодом, теж було жорстоко знищене фашистською системою. 2–4 липня 1941 р. більшість жертв було перезахоронено у спільній могилі на 83 полі Личаківського кладовища, інші – на 55 полі Янівського цвинтаря.

В одному із залів музею демонструються збережені кадри із німецької кінохроніки, де і зафіксовано стан тюрми після відходу радянських військ зі Львова, в кінці червня 1941 р. та процес розпізнавання тіл родичами. В іншому залі розміщені фотографії, зроблені на території тюрми в цей період, а також тогочасні українські газети, які широко висвітлювали злочини комуністичного режиму. Завершується експозиція стелою пам'яті закатованих в'язнів у 1941 р. — тут лунає «усна історія».

Слід зауважити, що атмосфера у музеї-в'язниці справляє надзвичайно сильний вплив на підсвідомість, а враження від екскурсії надовго закарбовуються у пам'ять; складається враження, що в коридорах до сих пір смердить кров'ю, жорстокістю, криками та смертю.

Вже неодноразово, з часу заснування, зали музею-меморіалу були сценою для проведення розмаїтих культурно-мистецьких заходів. Так, на знак 70-тих роковин радянської окупації Галичини, 17 вересня 2009 р., тут відбулося відкриття виставки «Зламани долі: комуністичний терор в Україні 1920–1950-х років» [2]. Виставка, підготовлена Міжнародним благодійним Фондом «Україна 3000», висвітлювала систему репресій, які чинилися комуністичним режимом у зазначений період проти українського народу [3].

У жовтні 2009 р. коридор Меморіалу став автентичною сценографією без додаткових декорацій для прем'єри вистави «Ми повернулися», яку виконали актори львівського театру «МЕТА». Сценічний твір, який потребував виразного символічного прочитання, розповів про утиски Церкви з боку радянського режиму. У жанрі фантасмагорії актори оживили легенду про замуrowаного живцем у стіни тюрми «на Лонцького» о. Романа Лиска, реальні обставини та місце загибелі й поховання якого досі не встановлено. Цим театралізованим дійством організатори апелювали до громадськості — пам'ятати про стійкість духу національних героїв, якої не змогли каральні органи тоталітаризму. Також у Меморіалі відбуваються презентації нових книг та кінофільмів, що своїм змістом допомагають пролити світло на «чорні плями» нашої історії.

Варто зазначити, що Меморіал може бути ефективним інструментом державної політики у сфері збереження національної пам'яті. Через дослідницьку, експозиційну та просвітницьку діяльність він повинен висвітлювати і розкривати суть функціонування окупаційних режимів, наслідки їх репресивної політики, героїзм боротьби учасників українського визвольного руху. Більше того, крім українців під час окупації та репресій страждали й інші нації, тому, Меморіал є нагадуванням про злочини проти людства для всього світу. А на сьогоднішній день свої завдання Меморіал повноцінно має змогу реалізувати через функціонування в системі музейних установ Українського інституту національної пам'яті.

Наявна експозиція, відображена в стінах в'язниці, повинна консолідувати молоду українську політичну еліту і допомогти зберегти пам'ять про тих людей, які творили нашу державність, про їхню безцінну жертву покладену на вівтар нашої державності.

Література

1. Указ президента України № 828/2009 Питання Музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [www.URL: http://www.president.gov.ua/documents/9951.html](http://www.president.gov.ua/documents/9951.html).
2. Бессарабова К. Про що говорять мури Тюрми на Лонцького [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [www.URL: http://human-rights.unian.net/ukr/detail/192366](http://human-rights.unian.net/ukr/detail/192366).
3. В Меморіалі «Тюрма на Лонцького» відбудеться виставка до 70-тих роковин радянської окупації Галичини [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [www.URL: http://ura.in.ua/book/?p=585](http://ura.in.ua/book/?p=585).
4. Дерев'яний І., В'ятрович В., Забілий Р. Історія в'язниці «на Лонцького» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [www.URL: http://ura.in.ua/book/?page_id=37](http://ura.in.ua/book/?page_id=37).
5. У Львові відкрився перший в Україні музей-в'язниця [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [www.URL: http://kyiv.proua.com/country/2009/07/01/015842.html](http://kyiv.proua.com/country/2009/07/01/015842.html).
6. Українська Повстанська Армія. Історія нескорених [Текст] / В. В'ятрович, Р. Грицьків, І. Дерев'яний, Р. Забілий, А. Сова, П. Содоль. — Львів, 2007. — 352 с. — ISBN 978-966-8041-43-3.

Забільй Р. В., Цымбала О. С.

**МУЗЕЙ «НАЦИОНАЛЬНОЙ ПАМЯТИ»
(О Национальном музее-мемориале
жертв оккупационных режимов «Тюрма на Лонцкого»)**

В статье охарактеризован созданный во Львове Национальный музей-мемориал жертв оккупационных режимов «Тюрма на Лонцкого». Раскрыто содержание трех сюжетных линий, представленных в экспозиции музея-мемориала (история сооружения, тюремный быт, массовые расстрелы в конце июня 1941 г.). Очерчено основные направления его деятельности. Проанализирована роль и значение музея в формировании национальной памяти сквозь освещение трагических событий, которые имели место в «Тюрме на Лонцкого» на протяжении всего периода ее функционирования.

Ключевые слова: музей, мемориал, экспозиция, экспозиционный зал, выставка, «заключенные совести», национальная память, оккупационный режим, тоталитарно-репрессивная система.

Zabilyj R. V., Tsymbala O. S.

**THE MUSEUM OF «NATIONAL MEMORY»
(About the National museum-memorial
of occupation modes victims «The Lonsky Street Prison»)**

This article describes newly-created Lviv National museum and memorial The Lonsky Street Prison dedicated to the victims of the occupation regimes. It reveals the contents of the three plot lines presented in the exposition of the memorial museum (history of the building, conditions of life in prison, mass shootings at the end of June 1941). The principle directions of its functioning are briefly highlighted. The role and importance of the museum on the national memory formation by revealing the tragic events placed in The Lonsky Street Prison during the whole period of its functioning are analysed.

Key words: museum, memorial, exposition, exposition hall, prisoners of conscience, national memory, occupation regime, totalitarian repressive policy.